

ACC. N:R M. 15998 : 1-4.

Landskap: Småland Upptecknare: kyrkoher. Ernst Landgren, Ålem
Härad: Styarna Berättare: K. V. Jonsson, Ålem
Socken: Ålem Berättarens yrke: f. d. sägareks disp.
Uppteckningsår: 1964 Född år 1891 i Ålem

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lokal- och personhistoria. s. 1-4.

LUF 117

21/1-64

Skriv endast på denna sida.

Landskap: Småland Berättare: K.V. Jonsson
 Härad: Stranda Berättarens yrke: Pensionär f.d. sågverksdisp.
 Socken: Ålem Berättarens adress: Ålem
 Uppteckningsår: 1964 Född år 1891 i Ålem
 kyrkoherde
 Upptecknare: Ernst Sandgren, Ålem

Frågelista nr 117 angående lokal- och personhistoria

1 Naturföreteelser: På kyrkotrappan vid ingången till Ålems kyrka syns en ring, nu tämligen sliten. Den är ett minne av en man, som föll ned från tornet, när kyrkan byggdes och slog huvudet i just där ringen nu befinner sig.

Vid byn G_nutskuåla är en hedna gravplats med många gravar (en mängd stenar lagda i ring). Hemmansägare Hilding Jönssons moder har där vid flera tillfällen sett vita skepnader sväva fram. Hilding Jönsson ägde på sin tid gården.

Vid Saltor finns i en stor sten ett tydligt fotavtryck. Det skall ha uppkommit av en jätte som tog ett skutt till fastlandet från Öland.

Prosten Th. E. Ringberg i Ålem (1883-1901) hämtade alltid sitt dricksvatten i en källa i Solberga. Det var en urgammal källa, i vilken man trodde att Pan dansade och älvorna. Man hade också hört en egendomlig musik vid källan.

Samme prost Ringberg, blev ofta, när arrendatorn Albin Johansson skjutsade honom, bli oroad av att en besynnerlig hund (det var ingen riktig hund) rusade ut från en buske vid ett stenröse och skällde på skjutsen. Han lät sedan gräva på platsen och fann ett lik skelett av en människa. När detta sedan blivit begravt i vigd jord upphörde företeelsen.

Fornminnen. Vid Ålems stationssamhälle på Torsrums ägor ligger Juthagen och där stod en gång den s.k. danskeken, i vilken många danskar under sjuårskriget blivit hängda.

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen endast på den linjerade sidan

En å flyter fram vid kyrkbyn och faller ut i Alsterå, den kallas Jutebäcken på grund av att ett slag stöd där mellan svenskar och danskar.

När danskarna härjade i denna orten och kom till nuvarande prostgården Hedersrum blevo de utomordentligt väl traktarade med mat och öl. Prästgården hette på den tiden Skammelsrum, Den danske befälhavaren blev härvid så väl till mods att han yttrade: Nu skall denna gård inte mer heta Skammelsrum utan Hedersrum. Beträffande "Skyttens kulle" så är den väl dokumenterad i den topografiska litteraturen och behöver inte här omnämnas.

På Ingemåla ägor finns en ek, kallad likkisteeken. Namnet kommer av att vid ett begravningsfölje var likvagnsköraren så berusad att han där välte med kistan och liket föll ur. Sedan dess har det alltid spökat vid den eken. Man trodde sig se en vit skepnad.

Kyrkan och kyrkogården.

Den första kyrkan skulle en gång ha begynt byggas på Strömsrums ägor. Men då det rådde stor tvëksamhet om just platsen, band man en halnring om halsen på en stut och lät den gå vart den ville. Den stannade på lämplig plats vid Strömsrum och man begynte bygga. Men allt vad som gjordes om dagen blev om natten nedrivet och de fransläpade stenarna sjunkna i jorden. Man måste då upphöra och byggde kyrkan på dess nuvarande plats. Detta har K. V. Jönssons mormor, Ingrid Kristina f. 1819 berättat. Hon var år 1830 den första bruden, som vigdes i Ålems nya kyrka 1830.

Förutnämnda å, som utfaller i Alsterås, heter Klockarebäcken. Den skall ha fått sitt namn därav, att när de engång ringde

med klockorna, gjorde de detta så våldsamt, att en av klockorna slungades ut i ån, trehundra meter därifrån. Man sökte sedan dra upp henne med olika färgade oxar, men var gång klockan syntes vid vattenkanten, var det någon som inte kunde tåga, och så sjönk klockan i djupet igen. Och där ligger den än.

Som uthustrappa i Hullingsmåla ligger en vacker gravsten sannolikt från 1600-talet, rikt utsirad med omskrift och sköldvapen. Men stenen är så sliten, att jag inte kunnat urskilja skriften eller vapnet. När det blir klara vackra dagar skall jag dit och avrita stenen. Den har antagligen tillhört släkten Slatte eller kanske Månesköld, som bevisligen ägt ifrågavarande gård.

Skrock. Om man binder ett bälte om en död och sedan själv tar på sig detta bälte, kan man göra nästan vad man vill. Man kan sålunda stjäla utan att bli upptäckt eller få straff. Man kan också binda en annan person till en plats. En tjuv försökte en gång stjäla en silversked för en man som haft detta bälte. Han band honom till platsen, att han inte kom ur fläcken och kunde sedan lösa honom när han ville.

Personer: "Träskopelle" var en känd tjuv i Ålem på 1850-talet. En gång skulle han stjäla i Kläppetorp, men fastnade i en rävsax och skadade svårt sitt ben. Han kom sedan i fängelse. Vid samma tid grasserade tjuvarna Liven och Gundar, vilka stal från de rika och gav åt de fattiga.

Ålems starkaste man på sin tid var Karl Viktor Jonsson f. 1884. Han var ~~son till dagakarlen~~ sonson till dagakarlen

4.

Per Jonsson på Strömsrum, anställd hos baron Rappe. Han var också mycket stark. Baron Rappe brukade uppföda oxar och tänjde dem inte förr än de var ett par år gamla. En gång hade han en oxe som inte ville stiga upp och anlidade Per för att få upp oxen. Han sparkade och slog oxen utan resultat. Till slut uppmanade baron honom att gripa oxen i hornen. Han gjorde så med ett sådant krafttag att han fick båda hornen i händerna utan att oxen följde med upp. Sönnsonen Karl Viktor Jonsson var ännu starkare. Han kunde utan vidare lyfta upp en cementsäck på 180 kilo och sedan lägga ned den på marken igen. En gång hade han varit i affären och köpt en lampa med glas, som han bar på vänstra armen. Vid bron på Alsterån mötte han en lindrigt berusad sjöman, som antastade honom. Karl Viktor släppte inte sin lampa utan grep sjömannen med högra handen i magen och lyfte honom på rak arm i höjden och slängde honom i ån. Karl Viktor var dräng på Ålems ålderdomshem 1904.

Ålem den 16.1 1964

Ernst Sandgren